

***منهج و روش استنباط مسائل مستحدثه :**

منهج و روش تحقیق در موضوعات مستحدثه، در اصل شیوه و روش بحث، تفاوتی با منهج در امور غیرمستحدثه ندارد. همانند موضوعات غیرمستحدثه، باید در دو مرحله دلیل اجتهادی و اصل عملی بحث شود. در مرحله دلیل اجتهادی، حکم مسئله به عنوان اولی و ثانوی مورد بررسی قرار می گیرد. هرچند نص خاصی در مورد موضوعات مستحدثه وجود ندارد، اما با ارجاع این موضوعات به قواعد و ادله عامه، می توان حکم قضیه مستحدثه را به دست آورد. بنابراین، منهج بحث در مسائل مستحدثه به طور کلی همان منهج بحث در مسائل غیرمستحدثه است؛ ولی با وجود اینکه مسائل مستحدثه در اصل روش تحقیق، تفاوتی با مسائل غیرمستحدثه ندارد، اما دو خصوصیت در آن وجود دارد که موجب تمایز این مسائل از غیر آن شده است: **جهت یکم:** عدم امکان تمسک به اجماع و سیره عقلائیه معاصر نص در مسائل مستحدثه، با توجه به اینکه موضوع مستحدث، اصلاً در زمان سابق وجود نداشته است و یا اگر اصل موضوع از سابق وجود داشت، ولی حالت فعلی آن که مورد ابتلا و سؤال است در گذشته سابقه نداشت. روشن است که ادعای اجماع در خصوص مسئله مستحدثه معنا ندارد. همچنین استدلال به سیره عقلائیه در خصوص موضوع مستحدثه بی معنا است؛

جهت دوم: وجود نوعی ابهام و غموض در موضوع شناسی مسائل مستحدثه، خصوصیت دیگر مسائل مستحدثه این است که غالب موضوعات این مسائل - به خصوص در قسم امور مالی مستحدث - با نوعی غموض و ابهام در تحلیل حقیقت و ماهیت خود همراه است؛ برخلاف موضوعاتی که در گذشته وجود داشته و بین مردم شناخته شده بوده است. تصویر نادرست از موضوع گاهی منجر به صدور حکم ناصواب در آن می شود؛ لذا لازم است که فقیه اشراف و خبره گی لازم نسبت به موضوع را داشته باشد. از این رو، استنباط حکم موضوعات مستحدثه متوقف بر این است که حقیقت موضوع مستحدث به درستی تبیین و تحلیل شود. برای احاطه پیدا کردن و خبرگی در تحلیل موضوع مستحدث، لازم است معلومات و اطلاعات مربوط به این موضوع را به دست آورد؛ اگر چه این مهم با رجوع به نظریات اهل فن در آن موضوع، مانند اهل طب یا اهل اقتصاد یا اهل علم جغرافیا در موضوعات مرتبط با ایشان به دست آید.

به طور خلاصه می توان گفت برای به دست آوردن حکم موضوعات مستحدثه باید مراحل زیر به ترتیب اعمال شود :

(۱) رجوع به اطلاقات و عمومات ادله لفظیه (بنابر مبنای حجیت اطلاقات نسب به موضوعات و مصادیق جدید و مستحدث) همانند رجوع به اطلاق عنوان عقد و بیع در معاملات جدید

(۲) استفاده از عناوین ثانویه مثل اضطرار / ضرر / عسر و حرج / مقدمه واجب / مقدمه حرام / قاعده اهم و مهم

(۳) استفاده از برخی قواعد اصولی همچون مذاق شریعت، مقاصد الشریعه، لحن الخطاب و...

۴) در صورت عدم امکان رجوع به ادله اجتهادیه، رجوع به اصول عملیه

۵) استفاده از حکم حکومتی حاکم و ولی فقیه

*** تعریف فقه پزشکی :**

امروزه فقه پزشکی یکی از شاخه ها و مصادیق برجسته و پرکاربرد فقه های مضاف در علم فقه می باشد که شامل مباحث و موضوعات گسترده ای می شود و با توجه به پیشرفت علم و پزشکی و تکتولوژی های جدید امروزه سوالات و شبهات زیادی متوجه فقه پویای شیعه شده که باید به آنها پاسخ بگوید، به طور خلاصه مقصود از فقه پزشکی استنباط و تبیین احکام رویدادها و موضوعاتی است که از جهت پزشکی بودن دارای حکم فقهی است، بنابراین شامل مباحث معاینه، درمان، پیشگیری، بهداشت و هر موضوع نوینی که به لحاظ پزشکی بودن، دارای حکم فقهی می باشد، خواهد شد. بنابراین فقه پزشکی شامل مباحث فقه پیشگیری، فقه معاینه، فقه درمان و فقه موضوعات جدید و نوین پزشکی خواهد شد. موضوعات جدید پزشکی نیز اقسام مختلفی دارد. موضوعات جدید پزشکی مرتبط با مساله باروری و ناباروری و تولید نسل همچون تلقیح مصنوعی، شبیه سازی انسان، همزاد سازی انسان و ایجاد چندقلوهای مشابه، بانک های اسپرم، تحدید نسل و روش های نوین سقط جنین، موضوعات جدید پزشکی مرتبط با مرگ و حیات همچون اهدای اعضای بیماران مرگ مغزی، قتل از روی ترحم (آتانازی)، کالبد شکافی و تشریح جسد، موضوعات جدید پزشکی مرتبط با ژنتیک همچون تغییر جنسیت، تغییر ژن ها (تراریخته)، بانک خون بند ناف و سلول های بنیادی و موضوعات جدید مرتبط با درمان و ترمیم همچون پیوند اعضا و جراحی های زیبایی.

در اینجا روایت زیبایی از امام صادق (علیه السلام) به مناسبت نقل می کنیم: قال الصادق (ع): (لا یستغنی اهل کل بلد عن ثلاثه یفزع الیه فی امر دنیاهم و آخرتهم فان عدموا ذلک کانوا همجا فقیه عالم ورع و امیر خیر مطاع و طبیب بصیر ثقه)^۱ (اهل هیچ شهر و دیاری از سه گروه بی نیاز نخواهند بود که در کارهای دنیا و آخرتشان به آنها پناه ببرند و اگر آنها را از دست بدهند نادان و بی سرپناهند: فقیه و دین شناس دانشمند و با تقوا، فرمانروایی که نیکوکار باشد و دستوراتش اجرا شود و پزشک بصیر و خبره و قابل اطمینان). و روشن است در استنباط مسائل جدید پزشکی وجود پزشک متخصص برای موضوع شناسی در کنار فقیه خبره و بصیر چه بسیار حائز اهمیت می باشد.